

**RADA
UNII EUROPEJSKIEJ**

**Bruksela, 25 czerwca 2012 r. (26.06)
(OR. en)**

11855/12

**COHOM 163
PESC 822
COSDP 546
FREMP 100
INF 110
JAI 476
RELEX 603**

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny

Data: 25 czerwca 2012 r.

Nr poprz. doc.: 11417/12

Dotyczy: Prawa człowieka i demokracja: Strategiczne ramy UE i plan działania UE

Delegacje otrzymują w załączeniu pakiet obejmujący konkluzje Rady w sprawie praw człowieka i demokracji (ZAŁĄCZNIK I), Strategiczne ramy UE dotyczące praw człowieka i demokracji (ZAŁĄCZNIK II), oraz Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji (ZAŁĄCZNIK III) w wersji przyjętej przez Radę w dniu 25 czerwca 2012 r.

Konkluzje Rady w sprawie praw człowieka i demokracji

1. Podkreślając zdecydowaną gotowość UE do wspierania praw człowieka i demokracji na całym świecie, Rada przyjmuje dziś strategiczne ramy UE dotyczące praw człowieka i demokracji, którymi UE ma się kierować w swoich działaniach w najbliższych latach. Rada przyjmuje też jednocześnie plan działania dotyczący praw człowieka i demokracji służący wdrożeniu strategicznych ram.
2. Rada kładzie nacisk na rolę specjalnego przedstawiciela UE ds. praw człowieka w zwiększaniu skuteczności i dostrzegalności unijnej polityki praw człowieka, i oczekuje na szybkie powołanie tego przedstawiciela.
3. Rada jest zdecydowana ściśle współpracować z Parlamentem Europejskim i Komisją Europejską oraz – w duchu autentycznego partnerstwa – ze społeczeństwem obywatelskim.
4. UE jest zdeterminowana, by współpracować z partnerami, forami wielostronnymi i organizacjami międzynarodowymi w dziedzinie praw człowieka i demokracji.

Strategiczne ramy UE dotyczące praw człowieka i demokracji

Prawa człowieka w polityce UE

Unia Europejska kieruje się wspólnym dążeniem do wspierania pokoju i stabilności oraz do stworzenia świata opierającego się na poszanowaniu praw człowieka, demokracji i praworządności. Te wartości leżą u podstaw wszystkich aspektów wewnętrznej i zewnętrznej polityki Unii Europejskiej.

Prawa człowieka to normy prawne o powszechnym zastosowaniu. Ambicje demokratyczne mają wymiar uniwersalny. Na całym świecie kobiety i mężczyźni chcą żyć w wolności, godności i bezpieczeństwie, w otwartych i demokratycznych społeczeństwach, opartych na prawach człowieka i praworządności. Trwały pokój, rozwój i dobrobyt są możliwe tylko wtedy, gdy u ich podstaw leży poszanowanie praw człowieka, demokracji i praworządności.

Szacunku dla praw człowieka i demokracji nie można jednak traktować jak czegoś oczywistego. Różnice kulturowe stawiają pod znakiem zapytania powszechny charakter tych wartości. Nowoczesne technologie informatyczne i komunikacyjne ułatwiły swobodną wymianę informacji między ludźmi, jednak wydatnie zwiększyły też możliwości państw autorytarnych w zakresie stosowania środków przymusu.

UE jest świadoma tych wyzwań i zdecydowana działać jeszcze intensywniej, aby prawa człowieka stały się udziałem każdego. Nadal z całą mocą będzie wspierać obrońców wolności, demokracji i praw człowieka na całym świecie.

Propagowanie powszechnego charakteru praw człowieka

UE potwierdza swoje zaangażowanie na rzecz wspierania i ochrony wszystkich praw człowieka, zarówno obywatelskich czy politycznych, jak i gospodarczych, społecznych i kulturalnych. Wzywa wszystkie państwa do wdrożenia postanowień Powszechnej deklaracji praw człowieka oraz do ratyfikowania i wykonania wszystkich najważniejszych umów o prawach człowieka, w tym kluczowych konwencji dotyczących praw pracowniczych, a także regionalnych instrumentów prawnych w zakresie praw człowieka. UE będzie protestować przeciwko wszelkim próbom zanegowania powszechnego charakteru praw człowieka.

Wspólny komunikat Komisji Europejskiej i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa *„Prawa człowieka i demokracja w centrum działań zewnętrznych UE – dążenie do bardziej skutecznego podejścia”*, w którym podsumowano wpływ dotychczasowej polityki i zaproponowano obszary dalszych działań, stanowi pomocny wkład w rozwój unijnej strategii na rzecz praw człowieka pod kątem wspierania tych celów w zewnętrznych działaniach UE.

Realizacja spójnych celów

Artykuł 21 Traktatu o Unii Europejskiej potwierdza dążenie UE do wspierania praw człowieka i demokracji we wszystkich działaniach zewnętrznych. Wejście w życie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i perspektywa przyjęcia przez UE orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka poprzez przystąpienie do europejskiej konwencji praw człowieka dobitnie świadczą o zaangażowaniu UE na rzecz praw człowieka we wszystkich sferach życia. UE i państwa członkowskie są zdecydowane, by w obrębie swych granic świecić przykładem w zakresie poszanowania praw człowieka. Poza unijnymi granicami wspólną odpowiedzialnością UE i jej państw członkowskich jest natomiast wspieranie praw człowieka i demokracji oraz zabieranie głosu w tych sprawach.

UE stara się zapobiegać łamaniu praw człowieka na świecie, a tam, gdzie dochodzi do naruszeń tych praw – zapewniać pokrzywdzonym dostęp do wymiaru sprawiedliwości i możliwość uzyskania zadośćuczynienia, a także pociągać winnych do odpowiedzialności. W tym celu UE wzmoże swoje wysiłki na rzecz wspierania praw człowieka, demokracji i praworządności we wszystkich aspektach działań zewnętrznych. Wzmocni też swoje zdolności i mechanizmy wczesnego ostrzegania przed kryzysami, które mogą prowadzić do łamania praw człowieka, oraz zapobiegania tym kryzysom. Zacieśni współpracę z krajami partnerskimi, organizacjami międzynarodowymi i społeczeństwem obywatelskim oraz stworzy nowe partnerstwa, które pozwolą się dostosować do zmieniających się okoliczności. UE zintensyfikuje współpracę z partnerami na całym świecie, by wspierać demokrację, szczególnie jeśli chodzi o przeprowadzanie autentycznych i wiarygodnych procesów wyborczych oraz tworzenie reprezentatywnych i przejrzystych instytucji demokratycznych służących obywatelom.

Prawa człowieka w polityce wewnętrznej UE

UE będzie w dalszym ciągu bez wyjątków wspierać prawa człowieka we wszystkich dziedzinach działań zewnętrznych. W szczególności będzie włączać promowanie praw człowieka do swojej polityki w dziedzinie handlu, inwestycji, technologii i telekomunikacji, internetu, energetyki, środowiska, społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw i polityki rozwojowej, a także do wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony oraz zewnętrznego wymiaru zatrudnienia i polityki społecznej, jak do również do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w tym polityki zwalczania terroryzmu. Jeśli chodzi o współpracę na rzecz rozwoju, zastosowane zostanie podejście uwzględniające kwestię praw człowieka; dzięki niemu UE dołoży większych starań, by ułatwić krajom partnerskim realizację międzynarodowych zobowiązań w dziedzinie praw człowieka.

Realizacja priorytetów UE w zakresie praw człowieka

UE nadal będzie wspierać wolność słowa, opinii, zgromadzeń i stowarzyszania się, zarówno w internecie, jak i poza nim; demokracja bez tych praw nie może istnieć. UE będzie promować wolność religii lub przekonań i walczyć z wszelkimi przejawami dyskryminacji, przeciwstawiając się dyskryminacji ze względu na pochodzenie rasowe czy etniczne, wiek, płeć lub orientację seksualną i broniąc praw dzieci, osób należących do mniejszości, ludów tubylczych, uchodźców, migrantów i osób niepełnosprawnych. UE nadal będzie walczyć o prawa i upodmiotowienie kobiet we wszystkich dziedzinach, zwalczając dyskryminujące przepisy, przemoc uwarunkowaną płciowo i marginalizację. Wzmocni swoje działania na rzecz wspierania praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych; będzie intensywniej działać, by zapewnić powszechny i niedyskryminacyjny dostęp do usług podstawowych ze szczególnym uwzględnieniem grup ubogich i wymagających szczególnego traktowania. UE będzie popierać realizację wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka i będzie działać na rzecz realizacji tych wytycznych.

Kara śmierci i tortury stanowią poważne naruszenie praw człowieka i godności ludzkiej. UE z zadowoleniem obserwuje rosnące poparcie dla zniesienia kary śmierci na świecie i będzie kontynuować swoją długofalową kampanię przeciw tej karze. Będzie nadal zdecydowanie walczyć z torturami oraz okrutnym, nieludzkim i poniżającym traktowaniem.

Do ochrony praw człowieka niezbędny jest uczciwy i bezstronny wymiar sprawiedliwości. UE wzmoże swoje działania mające na celu zapewnienie prawa do rzetelnego procesu i równości wobec prawa. Będzie w dalszym ciągu opowiadać się za przestrzeganiem międzynarodowego prawa humanitarnego; popierając między innymi działalność Międzynarodowego Trybunału Karnego, będzie zdecydowanie walczyć z bezkarnością osób odpowiedzialnych za poważne przestępstwa budzące niepokój społeczności międzynarodowej, w tym za przypadki przemocy seksualnej, do których dochodzi w związku z konfliktami zbrojnymi.

Odważni działacze na rzecz praw człowieka na całym świecie często sami padają ofiarą represji i przymusu; UE wzmocni wsparcie polityczne i finansowe dla obrońców praw człowieka i aktywniej będzie przeciwstawiać się wszelkim działaniom odwetowym. Energicznie działające i niezależne społeczeństwo obywatelskie jest niezbędne dla funkcjonowania demokracji i przestrzegania praw człowieka; skuteczna współpraca ze społeczeństwem warunkuje pomyślną realizację polityki na rzecz praw człowieka. UE przywiązuje ogromną wagę do regularnego dialogu ze społeczeństwem obywatelskim w obrębie Unii i poza nią, i jest głęboko zaniepokojona podejmowanymi w niektórych państwach próbami ograniczenia niezależności tego społeczeństwa. UE, jako jeden z największych darczyńców społeczeństwa obywatelskiego, będzie nadal wspierać obrońców praw człowieka w ramach Europejskiego Instrumentu na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka oraz zwiększy elastyczność i dostępność finansowania w tym zakresie.

Współpraca z partnerami w stosunkach dwustronnych

Prawa człowieka są dla UE centralnym elementem stosunków ze wszystkimi państwami trzecimi, również z jej partnerami strategicznymi. Polityka UE na rzecz praw człowieka ma silne oparcie w powszechnych normach, jednak będzie też starannie dostosowywana do sytuacji poszczególnych państw, między innymi w kontekście tworzenia krajowych strategii w zakresie praw człowieka. UE będzie zawsze starać się, aby jej zaangażowanie w państwach trzecich było konstruktywne; w związku z tym będzie nadal pogłębiać dialog i konsultacje w zakresie praw człowieka prowadzone z krajami partnerskimi i starać się, aby te kontakty przynosiły rezultaty. UE będzie aktywnie zajmować się kwestiami praw człowieka we wszystkich odpowiednich formach dwustronnego dialogu politycznego, również na najwyższym szczeblu. Ponadto będzie współpracować z krajami partnerskimi, aby określić obszary, w których geograficzne instrumenty finansowania mogą zostać wykorzystane do wsparcia projektów służących prawom człowieka, co obejmuje też wsparcie dla edukacji i szkoleń w zakresie tych praw. W obliczu łamania praw człowieka UE będzie jednak korzystać ze wszystkich dostępnych jej narzędzi, w tym będzie nakładać sankcje lub wyrażać potępienie. UE będzie aktywniej działać, aby jak najlepiej wykorzystywać klauzulę praw człowieka w politycznych umowach ramowych z państwami trzecimi. W państwach objętych europejską polityką sąsiedztwa UE zdecydowanie zadeklarowała wsparcie dla kompleksowego planu sterowanych lokalnie reform politycznych, u podstaw których leży demokracja i prawa człowieka; kierować się będzie przy tym m.in. zasadą „więcej za więcej”. Prawa człowieka będą też sednem unijnej polityki rozszerzenia.

Współpraca z instytucjami wielostronnymi

UE nadal opowiada się za silnym, wielostronnym systemem praw człowieka, w którym można bezstronnie monitorować wdrażanie norm w zakresie praw człowieka, i wzywa wszystkie państwa, aby także przyjęły za to odpowiedzialność. UE będzie zdecydowanie sprzeciwiać się wszelkim próbom podważania powszechnego stosowania praw człowieka i nadal na forum Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, Rady Praw Człowieka ONZ i Międzynarodowej Organizacji Pracy będzie zgłaszać swój sprzeciw wobec łamania tych praw. Kluczowe znaczenie mają niezależność i skuteczność Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka i organów monitorujących traktaty, a także specjalne procedury ONZ. UE podkreśla wiodącą rolę Rady Praw Człowieka ONZ w analizie palących spraw dotyczących łamania praw człowieka i będzie zdecydowanie wspierać skuteczne działania tej Rady; UE jest gotowa współpracować w tym zakresie z państwami ze wszystkich regionów. Wzywa wszystkich członków Rady Praw Człowieka do wspierania najwyższych standardów w dziedzinie praw człowieka i do dotrzymania swoich zobowiązań złożonych przed objęciem stanowiska. UE i państwa członkowskie z zadowoleniem przyjmują organizację powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka i są zdecydowane poruszać w stosunkach dwustronnych z państwami trzecimi kwestię wydanych w tym przeglądzie zaleceń, które zostały zaakceptowane, oraz zaleceń organów monitorujących traktaty i specjalnych procedur ONZ; państwa członkowskie są równie silnie zdeterminowane, aby doprowadzić do wdrożenia tych zaleceń na własnym terytorium. W zbliżających się rundach przeglądu UE będzie się uważnie przyglądać stopniowi realizacji przez państwa trzecie zaakceptowanych zobowiązań będących częścią przeglądu; UE będzie też starać się ułatwić ich wykonanie.

UE będzie nadal angażować się w nieocenione działania Rady Europy i OBWE na rzecz praw człowieka. Będzie działać w partnerstwach z regionalnymi i innymi organizacjami, takimi jak Unia Afrykańska, ASEAN, SAARC, Organizacja Państw Amerykańskich, Liga Arabska, Organizacja Współpracy Islamskiej i Forum Wysp Pacyfiku z myślą o ułatwianiu konsolidacji regionalnych mechanizmów na rzecz praw człowieka.

Współpraca w ramach UE

Demokratyczny mandat Parlamentu Europejskiego sprawia, że w dziedzinie praw człowieka dysponuje on szczególnym autorytetem i wiedzą fachową. Parlament już odgrywa wiodącą rolę we wspieraniu praw człowieka, szczególnie poprzez swoje rezolucje. Ważne jest, że – przy pełnym wzajemnym poszanowaniu swoich osobnych ról instytucjonalnych – Parlament Europejski, Rada, państwa członkowskie, Komisja Europejska i ESDZ zobowiązują się do jeszcze intensywniejszej współpracy na rzecz realizacji wspólnego celu, którym jest zwiększenie poszanowania praw człowieka.

PLAN DZIAŁANIA UE DOTYCZĄCY PRAW CZŁOWIEKA I DEMOKRACJI

Niniejszy plan działania ma na celu wdrożenie strategicznych ram UE dotyczących praw człowieka i demokracji z wystarczającą elastycznością, która umożliwi reagowanie na pojawiające się nowe wyzwania. Plan opiera się na istniejącym dorobku polityki UE dotyczącej praw człowieka i demokracji w działaniach zewnętrznych¹, w szczególności na unijnych wytycznych, zestawach narzędzi i innych uzgodnionych stanowiskach oraz różnych instrumentach finansowych, zwłaszcza Europejskim Instrumencie na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka.

Odpowiedzialność za przeprowadzanie wymienionych działań spoczywa na Wysokim Przedstawicielu wspieranym przez ESDZ oraz na Komisji, Radzie i państwach członkowskich, w ramach ich odnośnych dziedzin kompetencji zdefiniowanych w Traktacie o Unii Europejskiej². Specjalny przedstawiciel UE ds. praw człowieka przyczyni się do realizacji planu działania zgodnie ze swoim mandatem. Plan działania obejmuje okres do 31 grudnia 2014 r.

¹ Bez uszczerbku dla uzgodnień dotyczących krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących w ramach polityki UE dotyczącej rozszerzenia.

² Decyzje o konkretnych krokach służących wdrożeniu tego planu działania będą podejmowane zgodnie z Traktatami. Ten plan działania nie ma wpływu na podział kompetencji między UE a jej państwa członkowskie i będzie interpretowany zgodnie z deklaracją 13. odnoszącą się do Traktatów.

Wyniki	Działanie	Termin	Odpowiedzialność
I. Prawa człowieka i demokracja w całej polityce UE			
1. Zawrzeć kwestię praw człowieka we wszystkich ocenach skutków	Wprowadzić kwestię praw człowieka do ocen skutków sporządzanych w przypadku wniosków ustawodawczych i wniosków o charakterze nieustawodawczym, środków wykonawczych i umów handlowych o znacznym wpływie gospodarczym, społecznym i środowiskowym oraz w przypadku definiowania przyszłych polityk.	W toku	Komisja
2. Realne partnerstwo ze społeczeństwem obywatelskim, w tym na szczeblu lokalnym	a) Szefowie delegatur UE, szefowie misji państw członkowskich UE, szefowie misji cywilnych i dowódcy operacji ściśle współpracują – w krajach, do których zostali oddelegowani – z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się prawami człowieka.	W toku	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
	b) Zagwarantować skuteczne wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym za pośrednictwem instrumentu na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, EIDHR i innych odpowiednich programów i instrumentów.	W toku	Komisja
	c) Zintensyfikować konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim, w szczególności w zakresie inicjatyw związanych z polityką i dialogiem dotyczącym praw człowieka; w pełnym partnerstwie współpracować ze społeczeństwem obywatelskim na dorocznym forum UE i organizacji pozarządowych.	W toku	EEAS Komisja
3. Regularna ocena realizacji	Przedstawić osiągnięcia UE w realizacji celów jej strategii na rzecz praw człowieka w rocznym sprawozdaniu na temat praw człowieka i demokracji na świecie.	Corocznie	ESDZ

II. Propagowanie powszechnego charakteru praw człowieka			
4. Powszechne przestrzeganie	a) Bardziej intensywnie propagować ratyfikację i skuteczne wykonanie kluczowych międzynarodowych traktatów dotyczących praw człowieka, w tym regionalnych instrumentów dotyczących praw człowieka.	W toku	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
	b) Zachęcać państwa członkowskie do pełnej współpracy ze specjalnymi sprawozdawcami ONZ i niezależnymi ekspertami w zakresie praw człowieka, w tym przez wydawanie stałych zaproszeń i przyjmowanie takich ekspertów.	W toku	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
5. Kultura praw człowieka i demokracji w działaniach ze wewnątrz UE	a) Przeszkolić w zakresie praw człowieka i demokracji cały personel: ESDZ, Komisja, delegatury UE, misje i operacje WPBiO.	W toku	ESDZ Komisja
	b) Zakończyć tworzenie sieci punktów kontaktowych ds. praw człowieka i demokracji w delegaturach UE oraz misjach i operacjach WPBiO.	koniec 2013 r.	ESDZ Komisja
	c) Upowszechnić praktykę, zgodnie z którą prace nad kwestiami dotyczącymi praw człowieka mają przebiegać za pośrednictwem grup roboczych zajmujących się prawami człowieka, powołanych lokalnie wśród delegatur UE i ambasad państw członkowskich.	W toku	ESDZ Państwa członkowskie

III. Dążenie do spójnych celów polityki			
6. Skuteczne wspieranie demokracji	a) Przyjąć sprawozdania i plany działania dotyczące demokracji, obejmujące pierwszą grupę krajów pilotażowych określonych w konkluzjach Rady z grudnia 2010 r.	koniec 2012 r.	ESDZ Delegatury UE
	b) Wybrać drugą grupę krajów pilotażowych na podstawie doświadczeń z pierwszej grupy, przy zachowaniu równowagi geograficznej między różnymi regionami.	początek 2013 r.	Rada ESDZ Komisja
	c) Opracować unijne wspólne i kompleksowe plany i programy wspierania demokracji na podstawie wyników ćwiczenia w krajach pilotażowych, przeznaczone dla krajów trzecich, w których UE jest aktywnie zaangażowana we wspieranie demokracji.	początek 2014 r.	ESDZ Komisja
	d) Usystematyzować dalsze wykorzystywanie unijnych misji obserwacji wyborów i ich sprawozdań, aby wesprzeć cały cykl wyborczy i zagwarantować skuteczną realizację zawartych w nich zaleceń, jak również sprawozdań innych organów obserwujących wybory (np. OBWE/ODIHR).	koniec 2012 r.	Rada ESDZ Komisja Państwa członkowskie

7. Stały potencjał w zakresie praw człowieka i demokracji w Radzie UE	a) Ustalić brukselski skład COHOM.	koniec 2012 r.	Rada ESDZ
	b) Opracować dalsze uzgodnienia dotyczące podziału obowiązków, aby jak najlepiej wykorzystać zdolności i wiedzę fachową państw członkowskich w prowadzeniu polityki w zakresie praw człowieka.	początek 2013 r.	Państwa członkowskie
8. Osiągnięcie większej spójności polityki	a) Zintensyfikować współpracę między organami Rady: Grupą Roboczą ds. Praw Podstawowych, Praw Obywatelskich i Swobodnego Przepływu Osób (FREMP) a Grupą Roboczą ds. Praw Człowieka (COHOM), aby zająć się kwestiami spójności i konsekwencji między zewnętrzną a wewnętrzną polityką UE dotyczącą praw człowieka.	W toku	Rada
	b) Organizować okresowe wymiany poglądów wśród państw członkowskich w sprawie najlepszych praktyk w wykonywaniu traktatów dotyczących praw człowieka.	Corocznie	ESDZ Państwa członkowskie
	c) Dopilnować, by dokumenty dotyczące polityki UE zawierały odpowiednie odniesienia do odnośnych instrumentów ONZ i Rady Europy dotyczących praw człowieka, jak również do Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.	W toku	ESDZ Komisja

9. Poszanowanie praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych	a) Wziąć udział w ustalaniu programu działań dotyczącego praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, z położeniem szczególnego nacisku na Radę Praw Człowieka oraz w ścisłej współpracy ze specjalnymi sprawozdawcami ONZ zajmującymi się odnośnymi prawami.	połowa 2013 r.	Państwa członkowskie, ESDZ, Komisja
	b) Poruszać konkretne kwestie związane z prawami gospodarczymi, społecznymi i kulturalnymi w trakcie dialogów z krajami trzecimi.	W toku	ESDZ Komisja
IV. Prawa człowieka we wszystkich politykach ze wewnętrznych UE			
10. Dążenie do przyjęcia podejścia uwzględniającego prawa człowieka we współpracy na rzecz rozwoju	a) Opracować zestaw narzędzi, który ułatwi przyjęcie podejścia uwzględniającego prawa człowieka we współpracy na rzecz rozwoju, w celu wprowadzenia zasad dotyczących praw człowieka do działań operacyjnych UE na rzecz rozwoju, obejmujących uzgodnienia zarówno w dowództwie, jak i w terenie, aby zsynchronizować działania w zakresie praw człowieka i współpracy na rzecz rozwoju.	2013 r.	Komisja ESDZ Państwa członkowskie
	b) Uwzględnić ocenę praw człowieka jako nadrzędny element w stosowaniu zasad UE dotyczących pomocy krajowej, w szczególności odnoszących się do wsparcia budżetowego.	2013 r.	Komisja ESDZ
	c) Uwzględnić kwestie dotyczące praw człowieka w działaniach UE na rzecz globalnej agendy rozwoju i innych kwestii globalnych, w szczególności procesu prowadzonego w następstwie milenijnych celów rozwoju.	W toku	Komisja ESDZ Państwa członkowskie

11. Ukierunkować działania handlowe na wspieranie praw człowieka	a) Opracować metodologię, by wspomóc analizę sytuacji w zakresie praw człowieka w krajach trzecich w powiązaniu z inicjowaniem lub zawieraniem umów handlowych lub inwestycyjnych.	2014 r.	ESDZ Komisja Rada
	b) Umocnić dialogi dotyczące praw człowieka (lub dialogi polityczne) ze stronami umów o wolnym handlu, aby zachęcić do ochrony i propagowania praw człowieka (w tym podstawowych standardów pracy) oraz stosować wzmocniony mechanizm monitorujący GSP+.	W toku	ESDZ Komisja (dla beneficjentów GSP+)
	c) Zadbać o to, by wspólna polityka inwestycyjna UE kierowała się zasadami i celami działań zewnętrznych Unii, w tym w zakresie praw człowieka.	2013 r.	ESDZ Komisja Rada
	d) Dokonać przeglądu rozporządzenia 1236/2005 w sprawie handlu towarami, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci lub tortur, w celu zagwarantowania lepszego wdrożenia tego aktu.	2013 r.	Komisja Rada
	e) Zadbać o to, by obecny przegląd wspólnego stanowiska Rady 2008/944/WPZiB w sprawie wywozu broni uwzględniał prawa człowieka i międzynarodowe prawo humanitarne.	2013 r.	ESDZ Państwa członkowskie
	f) Starać się dopilnować, by w międzynarodowym traktacie o handlu bronią zawarto solidne kryteria dotyczące praw człowieka.	W toku	Państwa członkowskie ESDZ Komisja

12. Uwzględnić kwestię praw człowieka w zapobieganiu konfliktom i w zarządzaniu kryzysowym	a) Opracowując unijny system wczesnego ostrzeżenia, potraktować przypadki naruszenia praw człowieka jako jeden ze wskaźników w odniesieniu do matrycy wczesnego ostrzeżenia.	W toku	ESDZ
	b) Systematycznie uwzględniać prawa człowieka, ochronę dzieci, równouprawnienie płci – oraz w odpowiednich przypadkach międzynarodowe prawo humanitarne – w mandatach misji i operacji UE oraz w punktach odniesienia, planowaniu i ocenie.	koniec 2014 r.	Rada
	c) Zastosować wszechstronne podejście UE do wykonania rezolucji RB ONZ nr 1325 i 1820 w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa, w szczególności zagwarantować równie zaangażowanie kobiet we wszystkie wysiłki na rzecz utrzymania pokoju i bezpieczeństwa, w tym w odbudowę po konflikcie.	2013 r.	ESDZ SPUE misje WPBiO Komisja
	d) Opracować mechanizm pociągania do odpowiedzialności w przypadku ewentualnych naruszeń kodeksu postępowania przez personel operacji lub misji.	połowa 2013 r.	ESDZ Rada Komisja

13. Wprowadzenie kwestii praw człowieka do działań antyterrorystycznych	a) Opracować wytyczne operacyjne, aby zagwarantować uwzględnianie praw człowieka, oraz, w odpowiednich przypadkach, międzynarodowego prawa humanitarnego, w planowaniu i realizacji – wraz z krajami trzecimi – projektów wsparcia działań antyterrorystycznych, w szczególności jeśli chodzi o poszanowanie odpowiednich wymogów procesowych (domniemanie niewinności, sprawiedliwy proces, prawo obrony).	2014 r.	ESDZ Komitet Antyterrorystyczny Komisja Państwa członkowskie
	b) Dopilnować, by kwestie dotyczące praw człowieka poruszano we wszystkich formach dialogów antyterrorystycznych z krajami trzecimi.	W toku	ESDZ Komitet Antyterrorystyczny Komisja
14. Zadbanie o to, by prawa człowieka były u podstaw wymiaru ze wewnętrznego prac dotyczących przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości	a) Opracować wykaz priorytetowych krajów i regionów w celu nawiązania w przyszłości partnerstwa w dziedzinie zwalczania handlu ludźmi.	2012	Komisja koordynator ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi ESDZ
	b) Zapewnić odpowiednią edukację i szkolenia personelu dyplomatycznego i konsularnego, aby wykrywać i rozpatrywać przypadki, w których istnieje podejrzenie handlu ludźmi.	W toku	Państwa członkowskie ESDZ
	c) Dopilnować, by kwestie dotyczące praw człowieka, w tym kwestia korzystania z praw człowieka przez kobiety, były uwzględniane podczas spotkań podkomitetów ds. przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości z udziałem krajów trzecich.	W toku	Komisja ESDZ

	d) Zgodnie z komunikatem w sprawie globalnego podejścia do kwestii migracji i mobilności opracować wspólne ramy dla Komisji i ESDZ umożliwiające omawianie z krajami trzecimi kwestii bezpieczeństwa i arbitralnych zatrzymań.	2014 r.	Komisja ESDZ
15. Zagwarantowanie propagowania praw człowieka w wymiarze zewnętrznym zatrudnienia i polityki społecznej	Propagować powszechną ratyfikację i realizację czterech podstawowych standardów pracy MOP: zakazu pracy dzieci, zakazu pracy przymusowej, niedyskryminacji oraz wolności zrzeszania się i rokowań zbiorowych.	W toku	ESDZ Państwa członkowskie Komisja
V. Realizacja priorytetów UE w zakresie praw człowieka			
16. Zniesienie kary śmierci	a) Aktywnie uczestniczyć w lobbowaniu na rzecz rezolucji nr 67 ZO ONZ w sprawie moratorium na wykonywanie kary śmierci, aby zwiększyć poparcie wśród państw a równocześnie dalej opracowywać treść tej inicjatywy.	koniec 2012 r.	ESDZ Państwa członkowskie
	b) Podejmować ukierunkowane kampanie przeciwko karze śmierci i bardziej zaangażować się w działania z krajami opowiadającymi się za zachowaniem tej kary.	lata 2013– 2014	ESDZ Państwa członkowskie
	c) Dopilnować, by UE wniosła wkład w Światowy Kongres przeciwko Karze Śmierci w 2013 r.	czerwiec 2013 r.	ESDZ Państwa członkowskie

17. Eliminacja tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania	a) Aktywnie i nieustająco popierać i realizować działania ONZ i Rady Europy przeciwko torturom, w tym udzielać wsparcia specjalnemu sprawozdawcy ONZ ds. tortur, dobrowolnemu funduszowi ONZ na rzecz ofiar tortur, OHCHR, UNCAT, SPT i CPT.	W toku	ESDZ Państwa członkowskie
	b) Propagować ratyfikację i skuteczne wykonanie CAT i OPCAT, podkreślając rolę niezależnych i skutecznych krajowych mechanizmów prewencyjnych.	W toku	Państwa członkowskie ESDZ
	c) Wprowadzić środki na rzecz zapobiegania torturom do wszystkich działań w zakresie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w tym do działań na rzecz egzekwowania prawa.	W toku	Państwa członkowskie Komisja
18. Skuteczne wspieranie obrońców praw człowieka	a) Opracować i zrealizować dobrowolną inicjatywę polegającą na ułatwianiu zapewniania tymczasowego schronienia zagrożonym obrońcom praw człowieka.	połowa 2013 r.	ESDZ, Komisja Państwa członkowskie
	b) Propagować lepszy dostęp obrońców praw człowieka do oenzetowskich i regionalnych mechanizmów ochrony praw człowieka oraz zająć się kwestią represji wobec obrońców korzystających z tych mechanizmów.	W toku	ESDZ Państwa członkowskie Komisja
	c) Opublikować na stronach internetowych ESDZ i delegatur UE dane adresowe punktów kontaktowych ds. praw człowieka we wszystkich misjach UE, jak również o ficerów łącznikowych UE ds. obrońców praw człowieka.	koniec 2012 r.	ESDZ Państwa członkowskie Komisja

19. Propagowanie i ochrona praw dziecka	a) Prowadzić ukierunkowaną kampanię dotyczącą praw dziecka, z położeniem konkretnego nacisku na przemoc wobec dzieci.	2013 r.	ESDZ Komisja
	b) Wzmocnić wysiłki, aby wdrożyć zmienioną strategię realizacji wytycznych UE w sprawie dzieci w konfliktach zbrojnych, a w szczególności nadal wspierać prace UNICEF-u i specjalnego przedstawiciela Sekretarza Generalnego ONZ ds. dzieci w konfliktach zbrojnych.	koniec 2014 r.	ESDZ Komisja
	c) Dopilnować, by UE wniosła wkład w Światową Konferencję przeciwko Pracy Dzieci.	2013 r.	ESDZ Komisja
	d) Propagować stworzenie uaktualnionego wykazu prac niebezpiecznych (C182, art. 4).	W toku	Komisja Państwa członkowskie
20. Ochrona praw kobiet oraz ochrona przed przemocą uwarunkowaną płcią	a) Przeprowadzić ukierunkowaną kampanię w sprawie uczestnictwa kobiet w polityce i gospodarce, z położeniem szczególnego nacisku na kraje będące w okresie transformacji.	koniec 2013 r.	ESDZ
	b) Wspierać odpowiednie inicjatywy przeciwko szkodliwym tradycyjnym praktykom, w szczególności okaleczaniu żeńskich narządów płciowych.	koniec 2014 r.	ESDZ Państwa członkowskie
	c) Propagować zapobieganie wczesnym i wymuszonym małżeństwom, których ofiarami są dzieci.	koniec 2014 r.	ESDZ Państwa członkowskie

	d) Zrealizować dziewięć konkretnych celów planu działania UE na rzecz równouprawnienia płci i upodmiotowienia kobiet w procesie rozwoju (2010–2015)	W toku	Państwa członkowskie Komisja ESDZ
	e) Wspierać inicjatywy, w tym inicjatywy społeczeństwa obywatelskiego, przeciwko przemocy uwarunkowanej płcią i kobietobójstwu.	W toku	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
21. Przestrzeganie międzynarodowego prawa humanitarnego	a) Nadal realizować zobowiązania podjęte przez UE na 31. międzynarodowej konferencji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycu.	koniec 2014 r.	Państwa członkowskie ESDZ Komisja
	b) Aby propagować przestrzeganie międzynarodowego prawa humanitarnego i zabezpieczyć dostęp organizacji humanitarnych, nadal wspierać upowszechnianie międzynarodowego prawa humanitarnego wśród wszystkich walczących stron, w tym uzbrojonych podmiotów niepaństwowych.	W toku	ESDZ Komisja
	c) Systematyczniej korzystać z politycznych kampanii dialogu i démarch, aby zachęcić kraje trzecie do ratyfikowania podstawowych instrumentów międzynarodowego prawa humanitarnego i zrealizowania zobowiązań w zakresie tego prawa.	W toku	ESDZ Komisja
	d) Propagować przystąpienie przez kraje trzecie do dokumentu z Montreux w sprawie prywatnych armii i firm ochroniarskich.	W toku	ESDZ Państwa członkowskie

22. Korzystanie z praw człowieka przez osoby LGBT	a) Opracować publiczne wytyczne UE, na podstawie unijnego zestawu narzędzi ds. LGBT (lesbijek, gejów, biseksualistów, transseksualistów)	połowa 2013 r.	Rada
	b) Opracować unijną strategię współpracy z krajami trzecimi dotyczącej praw człowieka osób LGBT, w tym w ramach ONZ i Rady Europy. Propagować przyjęcie zobowiązań w dziedzinie praw człowieka osób LGBT w samej OBWE, w tym przez zorganizowanie imprezy publicznej w ramach OBWE.	2013 r.	Państwa członkowskie ESDZ
23. Wolność religii lub przekonań	a) Opracować publiczne wytyczne UE w sprawie wolności religii lub przekonań w oparciu o istniejące instrumenty i dokumenty; przywołać w nich kluczowe zasady i zawrzeć jasno zdefiniowane priorytety i narzędzia służące propagowaniu wolności religii lub przekonań na całym świecie.	koniec 2012 r.	Rada
	b) Przedstawiać inicjatywy UE na szczeblu ONZ w zakresie wolności religii lub przekonań, w tym rezolucje na forum Zgromadzenia Ogólnego lub Rady Praw Człowieka.	W toku	ESDZ Państwa członkowskie
	c) Propagować inicjatywy na szczeblu OBWE i Rady Europy oraz przyczyniać się do lepszej realizacji zobowiązań w dziedzinie wolności religii lub przekonań.	W toku	ESDZ Państwa członkowskie

24. Wolność słowa w internecie i poza nim	a) Opracować nowe publiczne wytyczne w sprawie wolności słowa w internecie i poza nim, uwzględniające ochronę blogerów i dziennikarzy.	koniec 2013 r.	Rada
	b) Opracować środki i narzędzia służące poszerzeniu dostępu do internetu, otwartości i odporności na bezkrytyczną cenzurę i masową inwigilację przy korzystaniu z technologii informacyjno-komunikacyjnych; umożliwić zainteresowanym podmiotom korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu propagowania praw człowieka, z uwzględnieniem ochrony prywatności i danych osobowych.	2013 r.	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
	c) Dopilnować, by wyraźnie uwzględniano kwestię praw człowieka i sporządzano ocenę skutków w trakcie opracowywania polityk i programów związanych z bezpieczeństwem internetowym, zwalczaniem cyberprzestępczości, zarządzaniem zasobami internetowymi i innymi unijnymi politykami w tym zakresie.	W toku	ESDZ Komisja
	d) Uznać przypadki naruszeń praw człowieka za jeden z powodów nałożenia przez państwa członkowskie ewentualnych ograniczeń na podmioty niewymienione w wykazach.	2014 r.	Rada Państwa członkowskie Komisja
25. Realizacja wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka	a) Zagwarantować wdrożenie komunikatu Komisji w sprawie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, w szczególności przez opracowanie i rozpowszechnienie wytycznych dotyczących praw człowieka dla trzech sektorów biznesu (technologie informacyjno-komunikacyjne; ropa naftowa	2013 r.	Komisja

	i gaz; zatrudnienie i agencje rekrutacyjne) oraz dla małych i średnich przedsiębiorstw.		
	b) Opublikować sprawozdanie w sprawie priorytetów UE dotyczących skutecznej realizacji wytycznych ONZ.	koniec 2012 r.	Komisja
	c) Opracować krajowe plany dla praw członkowskich UE w sprawie realizacji wytycznych ONZ.	2013 r.	Państwa członkowskie
26. Organizacja wymiaru sprawiedliwości	a) Przeprowadzić kampanię dotyczącą wymiaru sprawiedliwości, z położeniem nacisku na prawo do sprawiedliwego procesu.	2014 r.	ESDZ
	b) Nadal dopilnowywać monitorowania istotnych procesów sądowych dotyczących praw człowieka, w szczególności procesów przeciwko obrońcom praw człowieka.	W toku	szeffowie misji UE delegatury UE
27. Reagowanie na naruszenia: zagwarantowanie odpowiedzialności	a) Wdrożyć zaktualizowaną decyzję w sprawie MTK (2011/168/WPZiB), przyjętą 21 marca 2011 r., oraz powiązany z nią plan działania, w tym przez propagowanie ratyfikacji i wdrażanie statutu rzymskiego.	W toku	Państwa członkowskie ESDZ Komisja
	b) Uwzględniając nadrzędny obowiązek państw związany z prowadzeniem dochodzeń w sprawie przestępstw międzynarodowych, propagować potencjał krajowych systemów sądowych do prowadzenia dochodzeń w sprawie tych przestępstw i ścigania ich oraz przyczyniać się do umacniania tego potencjału.	W toku	ESDZ Państwa członkowskie

	c) Opracować politykę dotyczącą wymiaru sprawiedliwości w okresie przejściowym, aby pomóc społecznościom w postępowaniu w sprawie nadużyć popełnionych w przeszłości oraz w zwalczaniu bezkarności (komisje prawdy i pojednania, repatriacje, wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych, związek z MTK), uznając, że taka polityka musi umożliwić zindywidualizowane podejście w konkretnych okolicznościach.	2014 r.	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
28. Propagowanie poszanowania praw osób należących do mniejszości	Dokonać przeglądu najlepszych praktyk i dopilnować, aby obecne instrumenty UE były wykorzystywane do wspierania wysiłków ukierunkowanych na ochronę i propagowanie praw osób należących do mniejszości, w szczególności w dialogach z krajami trzecimi.	2014 r.	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
29. Wzmocniona polityka w kwestiach dotyczących ludów tubylczych	Dokonać przeglądu polityki UE i dalej ją opracowywać w związku z deklaracją ONZ w sprawie praw ludów tubylczych, mając na uwadze Światową Konferencję w sprawie Ludów Tubylczych (2014 r.)	lata 2013– 2014	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
30. Korzystanie z praw człowieka przez osoby niepełnosprawne	a) Propagować prawa osób niepełnosprawnych, w tym w programach rozwoju, w ramach europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności na lata 2010–2020, jak również wykonania Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.	W toku	Komisja ESDZ
	b) Uaktualnić wytyczne w sprawie niepełnosprawności i rozwoju, aby dostosować je do Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.	2012 r.	Komisja

VI. Współpraca z partnerami dwustronnymi			
31. Wywieranie wpływu w terenie dzięki podejściu dostosowanemu do potrzeb	a) Kontynuować opracowywanie lokalnych strategii krajowych dotyczących praw człowieka w krajach trzecich oraz zakończyć obecną pierwszą turę. Ocenić wyciągnięte wnioski, w tym jeśli chodzi o zakres geograficzny, oraz określić najlepsze praktyki jako podstawę drugiej tury.	lata 2012–2013	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
	b) Dopilnować, aby krajowe strategie w dziedzinie praw człowieka były uwzględniane w dialogach dotyczących praw człowieka i w dialogach politycznych na wszystkich szczeblach, w procesie decyzyjnym i podczas planowania i wdrażania pomocy finansowej dla krajów trzecich, w tym w krajowych dokumentach strategicznych.	W toku	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
	c) Dopilnować, by krajowe strategie dotyczące praw człowieka były skutecznie popularyzowane przez ESDZ, Komisję i państwa członkowskie.	W toku	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
	d) Zadbać o przeprowadzenie działań w następstwie strategii krajowych dotyczących praw człowieka, prezentując coroczne sprawozdania z postępów i dokonując przeglądów.	Corocznie	Delegatury UE, szefowie misji UE
	e) Usystematyzować działania w następstwie sprawozdań z postępów w dziedzinie europejskiej polityki sąsiedztwa, w tym w zakresie praw człowieka i demokracji, aby zagwarantować konsekwentne stosowanie zasady „więcej za więcej” w całym regionie objętym europejską polityką sąsiedztwa.	W toku	ESDZ Komisja

32. Wywieranie wpływu poprzez dialog	a) Określenie priorytetów, celów, wskaźników postępu dla unijnych dialogów i konsultacji w zakresie praw człowieka, aby ułatwić ich przegląd.	2014 r.	ESDZ Komisja
	b) Przeprowadzić przegląd dotyczący najlepszych praktyk w stosowaniu art. 8 i 96 umowy z Kotonu, w tym sposobu zagwarantowania dalszych działań.	2013 r.	ESDZ Komisja
	c) W pełni wykorzystywać zalecenia związane z powszechnym okresowym przeglądem praw człowieka, traktatowymi organami monitorującymi i specjalnymi procedurami podczas współpracy z krajami trzecimi.	W toku	ESDZ Komisja Państwa członkowskie
33. Skuteczne wykorzystywanie i zależność unijnych instrumentów polityki ze wnętrzej	a) Dalej opracowywać metody robocze, aby zagwarantować najlepsze połączenie między dialogiem, ukierunkowanym wsparciem, bodźcami i środkami ograniczającymi.	2013 r.	ESDZ Państwa członkowskie Komisja
	b) Opracować kryteria stosowania klauzuli praw człowieka.	2014 r.	ESDZ Państwa członkowskie Komisja
VII. Działanie za pośrednictwem instytucji wielostronnych			

34. Propagowanie skutecznego multilateralizmu	Opracowywać i uzgadniać coroczne podejście do określania priorytetów w ramach ONZ – oraz w odpowiednich przypadkach w ramach MOP – w odniesieniu do wszystkich spotkań związanych z prawami człowieka w Genewie i Nowym Jorku, zgodnie ze średnioterminowymi priorytetami działań na forum ONZ.	Corocznie	ESDZ Państwa członkowskie
35. Skuteczny podział obowiązków w kontekście ONZ	Umocnić obecny system podziału obowiązków, aby jak najlepiej wykorzystywać potencjał i wiedzę fachową państw członkowskich, zwiększać upodmiotowienie i odpowiedzialność wszystkich partnerów UE w formułowaniu i realizacji unijnej polityki dotyczącej praw człowieka.	2013 r.	Państwa członkowskie ESDZ
36. Umocnione regionalne mechanizmy praw człowieka	Nadal angażować się w działania Rady Europy i OBWE; zintensyfikować dialog z innymi organizacjami regionalnymi oraz wspierać kształtujące się regionalne organizacje i mechanizmy na rzecz propagowania powszechnych standardów praw człowieka, jak również angażować się w ich działania.	W toku	ESDZ Państwa członkowskie